

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 14/07-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. mája 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti S., a. s., so sídlom N., zastúpeného advokátom JUDr. P. J., B., namietajúcej porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Cob 11/2006-63 zo 4. júla 2006, ako aj jemu predchádzajúcim postupom, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S., a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob 11/2006 zo 4. júla 2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Cob 11/2006 zo 4. júla 2006 z r u š u j e a v e c v r a c i a Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. S., a. s., n e p r i z n á v a finančné zadostučinenie.

4. S., a. s., priznáva úhradu trov konania 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. P. J., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2006 doručená sťažnosť S., a. s., so sídlom N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. J., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 267/05 zo 7. februára 2006 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob 11/2006 zo 4. júla 2006, ako aj im predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti vyplýva, že návrhom z 10. júna 2005 sa sťažovateľ na okresnom súde domáhal uloženia povinnosti V., a. s. (ďalej len „odporca“), zaplatiť mu 171 896,80 Sk s príslušenstvom predstavujúcim poplatok z omeškania 0,1 % denne a nahradiť mu trovy konania.

Dňa 13. marca 2006 bol právnenému zástupcovi sťažovateľa doručený rozsudok okresného súdu sp. zn. 15 C 267/05 zo 7. februára 2006, ktorým rozhodol tak, že zaviazal odporcu na zaplatenie sumy 17 129,58 Sk a vo zvyšku návrh zamietol. Sťažovateľovi priznal náhradu trov konania len čiastočne v sume 2 940 Sk. Z rozsudku vyplýva, že okresný súd priznal sťažovateľovi poplatok z omeškania len vo výške 0,01 % denne z dlžnej sumy, a to vo výške v akej dlžnú sumu odporca uznal.

Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. O odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 5 Cob 11/2006-63 zo 4. júla 2006, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil s odôvodnením, že: „Zákon č. 138/2003 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 273/1994 Z. z., nadobudol účinnosť dňa 01. 06. 2003 a stratil ju dňom 15. 07. 2004. V čase jeho účinnosti robil podľa § 38 ods. 4 poplatok z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr sadzbu 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

V prejednávacom prípade omeškanie odporcu, za ktoré si navrhovateľ právom vyúčtoval poplatok z omeškania, začalo plynúť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z. Preto mu patrí poplatok z omeškania len v sadzbe 0,01 % denne.“

Rozsudok bol sťažovateľovi doručený 17. augusta 2006.

Podľa názoru sťažovateľa boli postupmi a napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu porušené jeho základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy. Právna argumentácia sťažovateľa na podporu jeho tvrdenia o porušení jeho základných práv sa opiera o nález ústavného súdu zo 17. mája 2004 publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“) pod č. 396/2004 Z. z. (sp. zn. PL. ÚS 38/03) a s ním súvisiacu nesprávnu aplikáciu § 41a ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Na základe toho sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti rozhodol nálezom nasledovne:

„1. Základné právo sťažovateľa S., a. s., a to vlastnícke právo zaručené ustanovením článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo postupom súdu v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava V. pod č. k.: 15 C 267/05 a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 7. 2. 2006, sp. zn. 15 C 267/05, porušené.

2. Základné právo sťažovateľa S. a. s., a to právo na súdnu ochranu zaručené ustanovením článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo postupom súdu v konaní

vedenom na Okresnom súde Bratislava V. pod č. k.: 15 C 267/05 a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 7. 2. 2006, sp. zn. 15 C 267/05, porušené.

3. Základné právo sťažovateľa, a to vlastnícke právo zaručené ustanovením článku 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo postupom súdu v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod č. k.: 5 Cob 11/2006 a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave zo dňa 4. 7. 2006, sp. zn. 5 Cob 11/2006, porušené.

4. Základné právo sťažovateľa, a to právo na súdnu ochranu zaručené ustanovením článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo postupom súdu v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod č. k.: 5 Cob 11/2006 a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave zo dňa 4. 7. 2006, sp. zn. 5 Cob 11/2006, porušené.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 7. 2. 2006 sp. zn. 15 C 267/05, a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 4. 7. 2006, sp. zn. 5 Cob 11/2006 a vec vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 2 000 000,- Sk, ktoré sú Okresný súd Bratislava V. a Krajský súd v Bratislave povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

8. Okresný súd Bratislava V. a Krajský súd v Bratislave sú sťažovateľovi povinní uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 14 727,- Sk, a to do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.“.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. III. ÚS 14/07 zo 4. januára 2007 ju v časti namietajúcej porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 267/05 a rozsudkom okresného súdu sp. zn. 15 C 267/05 zo 7. februára 2006 odmietol pre nedostatok svojej právomoci a v časti namietajúcej porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob 11/2006 a rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 5 Cob 11/2006 zo 4. júla 2006 prijal na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadrila predsedníčka krajského súdu, proti ktorému smerovala sťažnosť.

Vyjadrenie predsedníčky krajského súdu bolo ústavnému súdu doručené 18. apríla 2007. S poukazom na vyjadrenie predsedníčky senátu 5 Cob uviedla:

«Základnou otázkou v odvolacom konaní bolo, aký dopad má na nárok navrhovateľa Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) zo dňa 17. 05. 2004, publikovaný v Zbierke zákonov dňa 15. 07. 2004. (...)

Podľa ustanovenia § 41a ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 38/1993 Z. z.), stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe Nálezu ÚS SR, sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Z dikcie citovaného článku ústavy, ako aj z ustanovení § 41a zákona č. 38/1993 Z. z. jednoznačne vyplýva, že pokiaľ išlo len o zmenu alebo doplnenie zákona, a o ktorej zmene alebo doplnení ÚS SR v Náleze vyslovil jej nesúlad s ústavou, takéto ustanovenie dňom zverejnenia rozhodnutia ÚS SR v Zbierke zákonov, stráca účinnosť a účinnosť nadobúda skorší právny predpis pred touto zmenou alebo doplnením.

Zákon č. 138/2003 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 273/1994 Z. z., nadobudol účinnosť dňa 01. 06. 2003 a stratil ju dňom 15. 07. 2004. V čase jeho účinnosti bol podľa ustanovenia § 38 ods. 4 poplatok z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr v sadzbe 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň z omeškania.

V prejednávanom prípade omeškanie odporcu, za ktoré si navrhovateľ právom vyúčtoval poplatok z omeškania, začalo plynúť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z.. Preto mu patrí poplatok z omeškania len v sadzbe 0,01 % denne.

(...) prvostupňový súd správne stanovil percentuálnu sadzbu poplatku z omeškania. Nakoľko správne vyhodnotil tiež dôkazy, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 219 zákona č. 40/2006 Z. z. – Občiansky súdny poriadok; úplné znenie (ďalej len „OSP“), ako vecne správny potvrdil.»

Predsedníčka krajského súdu aj sťažovateľ oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 20 ods. 1 prvej vety ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 (čl. 125 ústavy) je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález, ktorým sa zistil nesúlad právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vyhlási sa spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ochrana základných práv a slobôd je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ak je v danom prípade oprávnený o ochrane základných práv sťažovateľa rozhodnúť všeobecný súd, je právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať vo veci vylúčená.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Za výnimku zo zásady, podľa ktorej výklad zákonov prislúcha predovšetkým všeobecným súdom, treba považovať výklad ustanovení zákona o ústavnom súde. V danom prípade ide najmä o výklad tých ustanovení zákona o ústavnom súde, z ktorých možno vyvodit' právne účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach. Konkrétne ide najmä o ustanovenia § 41a a § 41b v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pre označené ustanovenia zákona o ústavnom súde je charakteristické vzájomné pôsobenie princípu ochrany a zachovania ústavnosti na jednej strane a princípu právnej istoty na strane druhej. Oba princípy sú neoddeliteľnou súčasťou princípu právneho štátu vyjadreného v čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy. Princíp ochrany a zachovania ústavnosti sa realizuje v danom prípade samotným rozhodovaním ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy a jeho následnými právnymi účinkami na rozhodnutia, resp. rozhodovanie súdov a iných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach. Princíp právnej istoty sa prejavuje v dvoch smeroch: jednak je založený na prezumpcii ústavnosti právnych predpisov (až do opačného rozhodnutia ústavného súdu) a jednak na zachovaní právoplatnosti rozhodnutí súdov a iných orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti. Podľa názoru ústavného súdu pri kolízii spomínaných princíпов treba dať prednosť jednoznačne princípu zachovania a ochrany ústavnosti, a to za súčasného spolupôsobenia bŕzd vyplývajúcich z uplatnenia princípu právnej istoty (I. ÚS 51/06).

Opierajúc sa aj o uvedené východiská zákonodarca pri prijímaní zákona o ústavnom súde rozlíšil vplyv účinkov nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach nasledovne: na tie, ktoré boli v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov už právoplatne skončené (§ 41b zákona o ústavnom súde), a tie, ktoré ešte v čase

uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov neboli právoplatne skončené (§ 41a zákona o ústavnom súde). V oboch prípadoch ale zákonodarca umožnil v záujme uplatnenia princípu ochrany a zachovania ústavnosti do miery zlučiteľnej s princípom právnej istoty konvalidovať nepriaznivé účinky rozhodnutí súdov alebo iných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach, ktoré vyplývajú, resp. by vyplývali z aplikácie ustanovení právnych predpisov, ktoré v konaní o súlade právnych predpisov označil ústavný súd za nesúladné s ústavou.

V danom prípade sťažovateľ namieta postup a rozhodnutie krajského súdu v konaní, ktoré ešte nebolo v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 v Zbierke zákonov právoplatne skončené, t. j. krajský súd bol povinný v čase, keď rozhodoval, aplikovať na daný prípad § 41a v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom pre ústavne akceptovateľné rozhodnutie krajského súdu bola nevyhnutná správna interpretácia a aplikácia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Zo sťažnosti i predložených príloh vyplýva, že sťažovateľ v predmetnom konaní založil svoj nárok na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1 % za každý deň z omeškania na právnom názore, podľa ktorého dňom uverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 v Zbierke zákonov, t. j. dňom 15. júla 2004, v zmysle ustanovenia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratilo účinnosť len novelizované znenie § 38 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“), zavedené zákonom č. 138/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 138/2003 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 2003, a ustanovujúce poplatok z omeškania 0,01 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania. Sťažovateľ zároveň tvrdí, že od tohto dňa, t. j. od 15. júla 2004, je účinné ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení platnom pred novelizáciou vykonanou zákonom č. 138/2003 Z. z., t. j. v znení,

podľa ktorého predstavuje poplatok z omeškania 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

Podľa právneho názoru krajského súdu „Zákon č. 138/2003 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 273/1994 Z. z., nadobudol účinnosť dňa 01. 06. 2003 a stratil ju dňom 15. 07. 2004. V čase jeho účinnosti robil podľa § 38 ods. 4 poplatok z omeškania za oneskorenú úhradu faktúr sadzbu 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň z omeškania.

V prejednávanom prípade omeškanie odporcu, za ktoré si navrhovateľ právom vyúčtoval poplatok z omeškania, začalo plynúť pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 138/2003 Z. z. Preto mu patrí poplatok z omeškania len v sadzbe 0,01 % denne.

Z uvedeného prvostupňového rozsudku vyplýva, že prvostupňový súd správne stanovil percentuálnu sadzbu poplatku z omeškania. Nakoľko správne vyhodnotil tiež dôkazy, odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 OSP ako vecne správny potvrdil.“

Pri posudzovaní sťažnosti vychádzal ústavný súd z nasledovných zistení:

1. Krajský súd v predmetnej veci rozhodol 4. júla 2006, t. j. v čase po uverejnení nálezů ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 v Zbierke zákonov. Navyše v čase, keď krajský súd vo veci rozhodoval, stratil § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. v zmysle čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy nielen účinnosť, ale aj platnosť, pretože 15. januára 2005 márne uplynula lehota podľa čl. 125 ods. 3 druhej vety ústavy, v rámci ktorej bola Národná rada Slovenskej republiky povinná uviesť protiústavné znenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z., zavedené zákonom č. 138/2003 Z. z., do súladu s ústavou.

2. Nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 bol vyslovený nesúlady § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. s ústavou v znení zavedenom novelizáciou vykonanou zákonom č. 138/2003 Z. z. Z tohto vyplýva, že krajský súd bol v danom prípade povinný pri rozhodovaní aplikovať znenie § 41a ods. 3 textu za bodkočiarkou zákona

o ústavnom súde, podľa ktorého „ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“.

Vychádzajúc z uvedených zistení bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či krajský súd v danom prípade správne interpretoval a aplikoval § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde a či v dôsledku tejto interpretácie a aplikácie postupom a rozsudkom krajského súdu nedošlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa.

V danej veci je nesporné, že § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. v čase rozhodovania krajského súdu nebol účinný ani platný, t. j. už nebol súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Z toho vyplýva, že krajský súd v čase svojho rozhodovania nemohol aplikovať na daný prípad § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v neplatnom znení, t. j. nemohol potvrdiť nárok sťažovateľa na poplatok z omeškania 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, ktorý mu priznal vo svojom rozsudku sp. zn. 15 C 267/05 zo 7. februára 2006 okresný súd, a to bez ohľadu na to, že v čase, keď tento nárok vznikol, bolo toto ustanovenie platné a účinné. Podľa názoru ústavného súdu totiž dňom márneho uplynutia lehoty podľa čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy stratilo ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. platnosť ex tunc, t. j. bolo anulované od počiatku. Inými slovami, na toto ustanovenie zákona č. 273/1994 Z. z. sa hľadí akoby nikdy nebolo platné, a teda nikdy nebolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

Za týchto okolností bolo pre rozhodovanie krajského súdu potrebné zodpovedať otázku, aké znenie, a či vôbec nejaké znenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. bolo platné a účinné v čase jeho rozhodovania, t. j. podľa akého znenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. mal vo veci krajský súd rozhodnúť. Odpoveď na túto otázku vyplýva z § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, konkrétne z jeho citovaného textu za bodkočiarkou. Z tohto textu nesporne vyplýva, že v danom prípade po strate účinnosti (po 15. júli 2004), ako aj po následnej strate platnosti (po 15. januári 2005) ostatného znenia § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. „platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“, t. j. § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. platil v čase rozhodovania krajského súdu v znení pred nadobudnutím platnosti a účinnosti novelizácie vykonanej

zákonom č. 138/2003 Z. z., keď ustanovoval poplatok z omeškania 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

Ústavný súd v záujme odstránenia akýchkoľvek pochybností o interpretácii textu § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde považoval za potrebné vysloviť svoj jednoznačný názor na interpretáciu v ňom obsiahnutého slovného spojenia „platí skorší predpis“. Podľa názoru ústavného súdu toto slovné spojenie treba vykladať tak, že stratou účinnosti, prípadne platnosti právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia na základe rozhodnutia (nálezu) ústavného súdu sa obnovuje nielen platnosť, ale aj účinnosť „skoršieho právneho predpisu v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“. Takýto výklad je založený na logickom argumente, podľa ktorého samotné obnovenie platnosti skoršieho právneho predpisu by nemalo žiadny právny význam pre ochranu ústavnosti v konaniach pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci v individuálnych veciach, ktoré neboli ešte právoplatne skončené v čase pred uverejnením príslušného nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov a na ktoré sa mal aplikovať právny predpis (jeho časť, prípadne niektoré jeho ustanovenie), ktorý nie je podľa príslušného nálezu ústavného súdu prijatého v konaní o súlade právnych predpisov v súlade s ústavou.

Na základe toho ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v danom prípade založil svoj rozsudok č. k. 5 Cob 11/2006-63 zo 4. júla 2006 na takom znení § 38 ods. 4 zákona č.273/1994 Z. z., ktoré v čase jeho rozhodovania nebolo ani platné, ani účinné, t. j. rozhodol v zjavnom rozpore s ústavou a zákonom. Preto krajský súd označeným rozsudkom, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Takýto záver korešponduje aj so stanovisko pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/06-4 z 11. októbra 2006, ktorým ústavný súd prijal zjednocujúce stanovisko k odchylným právnym názorom senátov ústavného súdu vyslovených pri svojej rozhodovacej činnosti na aplikáciu nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 38/03-89 zo 17. mája 2004 v konaní pred všeobecným súdom, ktorého predmetom je určenie poplatku z omeškania.

Je nesporné, že v dôsledku toho, že krajský súd uvedeným rozsudkom porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, bola sťažovateľovi spôsobená aj majetková ujma, pretože krajský súd mu svojím rozsudkom v spojení s rozsudkom okresného súdu č. k. 15 C 267/05-46 zo 7. februára 2006 priznal nižší nárok na poplatok z omeškania, ako mu v skutočnosti patrí. Podľa názoru ústavného súdu za daných okolností nebolo potrebné vo výrokovej časti nálezu ústavného súdu vysloviť aj porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože majetková ujma mu vznikla len sprostredkovaně a bola spôsobená porušením jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným rozsudkom krajského súdu, pričom vyslovenie porušenia tohto základného práva spolu s ďalšími časťami výroku tohto rozhodnutia ústavného súdu je spôsobilé dostatočne zabezpečiť ochranu všetkých ústavou garantovaných práv sťažovateľa vrátane odstránenia jeho ujmy na majetku.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu základného práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a zároveň môže vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V záujme ochrany sťažovateľovho ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré bolo porušené rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Cob 11/2006-63 zo 4. júla 2006, bolo potrebné tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Pretože ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 000 Sk. V nadväznosti na zrušenie rozsudku

krajského súdu a vrátenie vecí na ďalšie konanie považoval ústavný súd poskytnutie ochrany porušenému základnému právu týmto spôsobom za dostatočné a sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie nepriznal.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. P. J. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich priznal v sume 6 888 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosem slovenských korún). Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2 x 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 5 788 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 6 888 Sk.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2007